

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

Με σέβε
Ντάτα

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ:
60.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μελένε Ντάτα**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Λένα Μαντά
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Βίκυ Αυδή
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ – ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: CPI books

© Λένα Μαντά, 2013

© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Sandra Gligorijevic, onsuda/Shutterstock
Oxana Morozova/123 RF Stock Photography
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2013

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2013, 60.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-829-9

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μανρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

Με δένε
Ντάτα

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ
60.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ
ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΜΑΝΤΑ

- Τη μέρα που σε γνώρισα*, Εκδ. Λιβάνη, 2001
Βαλς με δώδεκα θεούς, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2005
Θεανώ, η Λύκαινα της Πόλης, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2006
Το σπίτι δίπλα στο ποτάμι, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2007
Η άλλη πλευρά του νομίσματος, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2008
Έρωτας σαν βροχή, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2009
Το τελευταίο τσιγάρο, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2010
Δεν μπορεί, θα στρώσει! (διηγήματα), Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2010
Χωρίς χειροκρότημα, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2011
Όσο αντέχει η ψυχή, Εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, 2012

Λίγα λόγια από μένα...

Είναι τόσα που θέλω να πω γι' αυτό το βιβλίο και άλλα τόσα που ξέρω ότι δεν μπορώ να εκφράσω. Παράξενο αυτό, δε μου συμβαίνει συχνά. Ας τα πάρω λοιπόν από την αρχή, να βγάλω πρώτα εγώ άκρη με όλα όσα κρύβει η Ντάτα μου...

Συνήθως ένα βιβλίο, που δεν ολοκλήρωσε αυτά που θέλει ο συγγραφέας του να πει, το ακολουθεί μια συνέχεια. Μια συνέχεια που πιάνει το νήμα από κει όπου κόπηκε. Κι εδώ όμως, παράξενη και αλλόκοτη η ηρωίδα μου... αυτό το μοναδικό πλάσμα που γεννήθηκε με «δόσεις». Όταν έγραφα το 'Όσο αντέχει η ψυχή, η Αλεξάνδρα γιγαντωνόταν' ωστόσο, για έναν αλλόκοτο λόγο δε με άφηνε να ξετυλίξω το κουβάρι της, ούτε να δώσω λεπτομέρειες στους αναγνώστες για τη ζωή της. Σαν να μου έλεγε ότι δε θα μου επέτρεπε να «στριμώξω» όσα αλλόκοτα είχε ζήσει σε λίγες αράδες. Δε μου αποκάλυπτε ότι ήθελε όλους τους προβολείς αποκλειστικά επάνω της, ότι αρνιόταν να μοιραστεί ένα βιβλίο με την Ηρώ κι ας ήταν η αγαπημένη της.

Και ήρθε εκείνη η διαφωνία με την υπεύθυνη των εκδόσεων, την Αγγέλα Σωτηρίου, για το τέλος του βιβλίου της Ηρώς που με ανάγκασε να ξαναγυρίσω στις σελίδες του και να το ξανακοιτάξω, για να παραδεχτώ ότι είχε δίκιο. Ο τρόπος που τελείωνε ήθελε όχι τροποποίηση αλλά ριζική αλλαγή. Κάπου εκεί, λίγο πριν γράψω τη λέξη «τέλος» στο 'Όσο αντέχει η ψυχή, εντελώς απροσδόκητα η Αλεξάνδρα όρμησε μέσα μου, αλλά –τι παράξενο– με το άλλο της όνομα... Ντάτα... Και μαζί στην έφοδο και όλη η ζωή της, σωστά φωτισμένη πια και με όλες τις λεπτομέρειες!

Τι γυναίκα αλήθεια! Πόσο μαγικό πλάσμα ήταν αυτό! Πόσο αναστάτωσε τη σκέψη αλλά και τη ζωή μου τους μήνες που καταπιάστηκα μαζί της. Ένα ολόκληρο καλοκαίρι την έβλεπα και την άκονγα καθαρά να μου διηγείται, να μου εξηγεί, να μου παραθέτει όλα της τα εγκλήματα, χωρίς ίχνος ντροπής ή μεταμέλειας, και τη... λάτρευα! Ήταν τόσο αφοπλιστικός ο τρόπος της, τόσο καταλυτική η παρουσία της, που δε με άφηνε να ξεκινήσω να γράφω, μ' εμπόδιζε, καθώς ανέσυρε όλο και περισσότερες πτυχές της ζωής της, όλο και περισσότερες αποτρόπαιες λεπτομέρειες της δράσης της, που μου αποκαλύπτονταν για να με γοητεύσουν. Η οριστική συνάντηση έγινε στο γραφείο μου, μπροστά στον υπολογιστή μου, αλλά κι εκεί με περίμενε έκπληξη. Αυτή η μάγισσα, κάθε που ολοκλήρωνα ένα κεφάλαιο, με έδιωχνε και έπαιρνε τη θέση μου για να παραθέσει σελίδες από το ημερολόγιό της και να μου αποκαλύψει μια νέα της διάσταση, σε τέτοιο βαθμό που έφτασα ν' αναρωτιέμαι αν τελικά γράφω για μια γυναίκα ή για δύο. Την Αλεξάνδρα ζωντάνευα, τελικά, ή την Ντάτα; Και πόσο ξεχωριστές ήταν αυτές οι δύο; Έγραφα ασταμάτητα και όσο προχωρούσα τόσο γινόμουν ένα μ' αυτήν, οι επιλογές της δε με τρόμαζαν πια, η σατανική της πλευρά με γοήτευε περισσότερο, δεν ήθελα να φεύγω λεπτό από κοντά της, αλλά κι όταν αυτό επιβαλλόταν, πάλι στο μυαλό μου τη φιλοξενούσα, στην ψυχή μου την έτρεφα. Πρώτη φορά στη ζωή μου οι διακοπές των Χριστουγέννων ήταν μαρτύριο, η απομάκρυνση από την Ντάτα οδυνηρή. Ήθελα να τελειώσουν όλα κι εγώ ν' αφεθώ ξανά στη σαγήνη της...

Κάθε βήμα της ήθελε μελέτη, τα ιστορικά γεγονότα της εποχής όπου έζησε η Ντάτα μου ήταν σημαντικά κι εκείνη διαδραμάτισε ρόλο στα περισσότερα. Χωρίς να φοβάται, χωρίς να λυπάται, χωρίς να μετανιώνει. Σκορπούσε τόσο θάνατο που φυσιολογικά θα έπρεπε να την αντιπαθήσω ή, έστω, να προσπαθήσω να την καθυποτάξω. Δεν το σκέφτηκα καν... Η Ντάτα είχε δικούς της νόμους και κάποιοι από αυτούς με έβρισκαν σύμφω-

νη, όσο τρομακτικό κι αν μου ήταν αυτό μόλις το ανακάλυψα. Διέθετε όμως μια λεβεντιά που δεν μπορούσε να της την αρνηθεί κανείς, ακόμη και όσοι βρέθηκαν να την κυνηγούν.

Το πιο δύσκολο ήταν όταν έπρεπε να την αποχαιρετήσω... Η λέξη «τέλος» δεν ήθελε με τίποτα να μπει ή μάλλον εγώ δεν ήθελα να τη γράψω. Δεν ήμουν έτοιμη να αποχωριστώ την Ντάτα μου, δεν τη χόρτασα. Μου λείπει πολύ η παρέα της τώρα που την άφησα, και η μόνη μου παρηγοριά είναι ότι έζησε σε δύο βιβλία και όχι σε ένα, όπως όλες οι ηρωίδες μου. Όπως είμαι σίγουρη, επίσης, ότι δεν πρόκειται να δημιουργήσω ξανά τέτοια γυναίκα σε κανένα από τα μυθιστορήματά μου που ελπίζω ότι θ' ακολουθήσουν.

Μη διαβάσετε αυτό το βιβλίο σαν όλα τα άλλα. Δεν είναι βγαλμένο από τη ζωή, αλλά από τα παραμύθια. Μην ψάξετε για γνώριμες καταστάσεις ή διδάγματα, τουλάχιστον φανερά. Ότι απορρέει είναι μέσα από την ίδια την Ντάτα και την απίστευτη ζωή της, έτσι όπως την έπλασα, αφήνοντας αχαλίνωτη τη φαντασία μου και δημιουργώντας κάτι εξωπραγματικό αλλά συνάμα ανθρώπινο. Βλέπετε, πιστεύω ότι σε όλους τους ανθρώπους συνυπάρχουν το καλό και το κακό, και είναι οι περιστάσεις που τους ωθούν να ανασύρουν το ένα ή το άλλο, κατά βούληση. Η Ντάτα μου απλώς δεν είχε όρια και πολύ το απόλαυσα! Ήταν σαν κάθαρση οι ώρες που πέρασα μαζί της, το ίδιο ελπίζω και για εσάς.

Θα μπορούσα να μιλάω ώρες για εκείνη, αλλά πρέπει να σας αφήσω να τη γνωρίσετε, να κάνω πίσω για χατίρι σας. Άλλωστε, δε θέλω να σας κρατήσω μακριά της περισσότερο, οπότε σας την παραδίδω.

Κυρίες και κύριοι, η Ντάτα...

Λένα Μαντά

Ημερολόγιο

Χειμώνας 1950

Με λένε Ντάτα... Χρόνια τώρα. Κοντεύω κι εγώ να ξεχάσω πως κάποτε με βάφτισαν Αλεξάνδρα· Αλεξάνδρα Σαλβάνου του Ροβέρτου και της Χαριτίνης.

Μαζί με την ταυτότητα, έθαψα και το παρελθόν. Δεν υπάρχει πια εκείνη η κοπέλα, έγινε κάτι άλλο, κάτι που ίσως δε μοιάζει με άνθρωπο. Δε μετάνιωσα. Για τίποτα δεν κατάφερα να μετανιώσω στη ζωή μου κι αυτό ώρες ώρες με κάνει ν' αναρωτιέμαι από τι μ' έφτιαξαν. Ποια βαριά κατάρα στοίχειωσε τη γέννησή μου, ποια πυρωμένη σφραγίδα του κακού σύρθηκε πάνω μου. Κάποτε, κάποιος μου είπε πως όποιος με πλησιάζει μπαίνει στην Κόλαση χωρίς ελπίδα επιστροφής, και δεν τον αδικώ.

Είμαι ένοχη για όλα τα αμαρτήματα που μπορούν να μου καταλογίσουν η Εκκλησία ή η Αστυνομία, κι όμως δεν αισθάνομαι ένοχη για τίποτα. Όλα ήρθαν φυσιολογικά στο δρόμο μου ή σ' εμένα φάνηκε έτσι. Ούτε μου πέρασε ποτέ από το μυαλό ότι θα μπορούσα να είχα γίνει κάτι άλλο από αυτό που έγινα. Δεν πέρασε καν από τη σκέψη μου ότι μέσα μου γεννιόταν πρώτα το κακό, μετά το χειρότερο, και ποτέ το καλό. Δεν έδωσα τίποτα χωρίς να πάρω πολλά, δεν άπλωσα το χέρι να βοηθήσω δίχως να ξέρω, από πριν, πως απώτερος σκοπός μου ήταν να καταστρέψω και τίποτα άλλο.

Όσοι με πλησίασαν φοβήθηκαν, όσοι με γνώρισαν πόνεσαν μέχρι τα μύχια της ψυχής τους και μετάνιωσαν την ώρα που βρέθηκαν στο δρόμο μου. Κι αν κάποιες στιγμές πήγα να νιώσω σαν άνθρωπος, ο σατανάς που με κυριέυε δε μ' άφησε να γνωρίσω στα μονοπάτια του Θεού που ποτέ δε θέλησα να γνωρίσω μέχρι τώρα... Γεννήθηκα πολύ όμορφη και αυτό ήταν ακόμη ένα όπλο, μια αόρατη παγίδα για τα υποψήφια θύματά μου. Κανένας δεν περιμένει η όψη ενός αγγέλου να κρύβει με τέτοια μαεστρία τη μαύρη ψυχή ενός σατανά που είναι ταγμένος να σκορπά το θάνατο και τον όλεθρο. Ίσως μάλιστα ο θάνατος, που τόσο εύκολα αποφάσιζα για κάποιους, να ήταν λύτρωση, κάθαρση, εξαγνισμός· να ήταν φυγή από κάτι πολύ χειρότερο που τους περιέμενε.

Έζησα πολλές ζωές μαζί και κανένας δε γνώρισε την πραγματική. Αλήθεια υπήρξε ποτέ; Πέρασαν τόσοι από δίπλα μου, πρόσωπα χιλιάδες, και όλοι έφυγαν γιατί δεν άντεχαν να μένουν. Μόνο ένας· από την αρχή μέχρι το τέλος – και πάντα θ' αναρωτιέμαι το γιατί. Είδε όλο το σκοτάδι μου και έμεινε, με φοβήθηκε και δεν κρύφτηκε. Αντιμετώπισε όλο το βόρβορο της ψυχής μου και ήταν πάντα δίπλα μου, να εκτελεί χωρίς να ρωτάει, χωρίς να αντιδρά, χωρίς να υπάρχει για κείνον κανένας νόμος εκτός από μια μου λέξη, ένα μου νεύμα. Δε μ' αγάπησε ποτέ, αυτό το ξέρω, δε λαχτάρησε το κορμί μου, δε ζήλεψε τη δύναμή μου. Μόνο κάποιες στιγμές έπιανα στο βλέμμα του ένα θαυμασμό τόσο παράλογο, τόσο ανεξήγητο, τόσο παράταιρο. Κι ενώ ποτέ δεν τρόμαξα, ποτέ δε φοβήθηκα, ποτέ και τίποτα δεν κατάφερε να μου προκαλέσει σοκ, εκείνη τη νύχτα που ξάπλωσε στα χέρια μου αιμόφυρτος, που έβαλε τη ζωή του ενέχυρο για να σώσει τη δική μου, δε θα ξεχάσω ποτέ την αστραπή που ένιωσα να με τυφλώνει, να με αποπροσανατολίζει, να με διαλύει. Κι αυτό που τρεμόπαιξε μέσα μου, όταν τον είδα να μου χαμογελά, γερός και πάλι, απέφυγα να το αναλύσω, γιατί δεν ήθελα να κρατήσω εγώ τον πέλεκυ που θα έκανε κομμάτια το σκληρό κέλυφος της ψυ-

χής μου. Ήταν ο Μάρκος και ήταν πάντα δίπλα μου. Ορκισμένος να με υπηρετεί και να με προστατεύει. Μέχρι εκεί...

Το χρήμα ήταν πάντα για μένα το άλφα και το ωμέγα της ύπαρξής μου, το πιο σημαντικό πράγμα στον κόσμο, και κατάφερα ν' αποκτήσω τόσο που ακόμη κι εγώ έμεινα... σχεδόν ευχαριστημένη. Ωστόσο, δε σταμάτησα να το κυνηγάω και ποτέ δε θυμάμαι να το κέρδισα έντιμα, χωρίς να ξεχειλίζει το κακό από κάθε γραμμάριο χρυσού που περνούσε στην κατοχή μου. Ίσως μόνο μια φορά... Αλλά κι αυτή φρόντισα να την ξεχάσω.

Εχθρούς... Μόνο τέτοιους έκανα στη ζωή μου. Φίλους δεν απέκτησα ποτέ, αλλά δεν αισθάνθηκα και ποτέ την έλλειψή τους. Η φίλία ήταν για μένα αδυναμία, ένα όπλο στα χέρια του αντιπάλου, και δεν ήμουν από αυτές που έδιναν τέτοια περιθώρια, κι ούτε ήθελα περιττά βάρη. Δε λυπήθηκα ποτέ που εξόντωσα τους εχθρούς μου και απορώ γιατί άφησα να ζήσει εκείνος· ο χειρότερος και πιο μανιώδης διώκτης μου. Ίσως γιατί ήταν υπερβολικά έντιμος. Τόσο, που κέρδισε το σεβασμό μου. Έπαιξα μαζί του τη γάτα με το ποντίκι και η μόνη μου ικανοποίηση ήταν όταν τον έβλεπα ν' απελπίζεται, να κουράζεται και αμέσως μετά να ξεκινάει πάλι την καταδίωξή μου.

Με λένε Ντάτα. Ζω σε έναν άλλο κόσμο, που μόνη μου έφτιαξα, με δικούς μου νόμους.

Με λένε Ντάτα και δε μετανιώνω...

Κεφάλαιο Πρώτο

Και το όνομα αυτής...»

«Αλεξάνδρα!»

Το μικρό εκκλησιάκι στην Κηφισιά γέμισε μικρά φιδάκια, που άρχισαν ξαφνικά και όλα μαζί να συστρέφονται απειλητικά: ο συριγμός που άφηναν οι διχαλωτές τους γλώσσες ανατριχιαστικός. Το εκκλησιάσμα είχε βρει συγκλονιστικό θέμα που θα τροφοδοτούσε τα απογευματινά τέια των καλών οικογενειών της Κηφισιάς για πολύ καιρό. Όλοι ήξεραν και περίμεναν ότι η πρωτότοκη κόρη του Ροβέρτου Σαλβάνου εκ Κερκύρας, βαθύπλουτου κληρονόμου του Λορέντζου Σαλβάνου, θα έπαιρνε το όνομα της γιαγιάς της: Ρουμπίνη.

Η οικογένεια του Ροβέρτου Σαλβάνου είχε εγκατασταθεί στην Κηφισιά από το 1907. Ο Ροβέρτος το τελευταίο που άκουσε για τον τόπο του ήταν ότι ο Κάιζερ Γουλιέλμος αγόρασε το ανάκτορο της Σίτσου και άρχισε να κάνει αλλαγές. Η Κέρκυρα ερχόταν στο προσκήνιο, καθώς ο αυτοκράτορας αποφάσιζε να εμπλακεί στις ανασκαφές που γίνονταν στο νησί με τον Έλληνα αρχαιολόγο Φρειδερίκο Βερσάκη, την ίδια περίοδο που ο Ροβέρτος απαντούσε θετικά στο προξενικό με τη δεσποινίδα Χαριτίνη Δαρμανή, με καταγωγή από την Κέρκυρα. Η οικογένεια της νύφης έμενε στην Αθήνα, η μοναχοκόρη τους ήταν κάτι παραπάνω από καλοπροικισμένη και το ζευγάρι είχε γνωριστεί κατά τον παραθερισμό της οικογένειας το προηγούμενο καλοκαίρι. Η Χαριτίνη ήταν πανέμορφη και ο Ροβέρτος δεν έβλεπε

το λόγο ν' αρνηθεί, όταν η μητέρα του ανέφερε την πιθανότητα ενός τέτοιου γάμου. Ο Λορέντζος Σαλβάνος, ο πατέρας του, είχε πεθάνει πριν από τρία χρόνια και ο ίδιος πλησίαζε τα τριάντα πέντε. Όχι ότι είχε καμιά διάθεση να παντρευτεί και ν' αφήσει την ανέμελη και ακόλαστη ζωή που είχε επιλέξει να ζήσει, στηριζόμενος στην πατρική περιουσία, αλλά η Κέρκυρα του φαινόταν πια πολύ μικρή για να φιλοξενήσει το ανήσυχο πνεύμα του. Η προοπτική λοιπόν ενός γάμου που θα προϋπόθετε τη μετακόμισή τους στην Αθήνα, και μάλιστα σε ένα μικρό ανάκτορο της Κηφισιάς, δεν τον άφηνε αδιάφορο. Η μέλλουσα σύζυγος, εκτός από πανέμορφη, φαινόταν και απόλυτα υποταγμένη στον πατέρα της, άρα και στο σύζυγό της. Επιπλέον κατανοούσε ότι σαν άντρας είχε υποχρέωση να συνεχίσει το όνομα των Σαλβάνων και η δεσποινίς Δαρμανή ήταν μια καλή – αν όχι η καλύτερη – επιλογή.

Ο γάμος, ύστερα από μια πολύ σύντομη περίοδο αρραβώνων, τελέστηκε με κάθε μεγαλοπρέπεια, όπως άρμοζε άλλωστε στην κοινωνική θέση των μελλονύμφων, στον Άγιο Σπυρίδωνα, την άνοιξη του 1907, και αμέσως μετά το ζευγάρι έφυγε για ένα μεγάλο ταξίδι στη διπλανή Ιταλία, προορισμό που συνήθιζαν να επιλέγουν για το μήνα του μέλιτος όλα τα νεόνυμφα ζευγάρια με οικονομική επιφάνεια όπως αυτή των δύο οικογενειών. Η Ρουμπίνη Σαλβάνου θεωρήθηκε αυτονόητο ότι θ' ακολουθούσε το ζευγάρι στην παραμονή του στην Κηφισιά, και φρόντισε να εγκατασταθεί εκεί αμέσως μετά το γάμο. Τόσο η κυρία Δαρμανή όσο και η κυρία Σαλβάνου είχαν πολλά κοινά και έτσι η κοινωνική ζωή της Ρουμπίνης εξελίχθηκε πολύ καλύτερα απ' ό,τι στην Κέρκυρα όπου είχε αρχίσει να πλήττει. Στην Κηφισιά, όμως, άνοιξε αμέσως το σπίτι της, παραμερίζοντας την ιδέα ότι ουσιαστικά ανήκε στη νύφη της, και άρχισε να δέχεται και ν' ανταποδίδει προσκλήσεις.

Το ζευγάρι κατέλυσε σε κεντρικό ξενοδοχείο ασύγκριτης

πολυτέλειας στη Ρώμη: για τη Χαριτίνη όμως τίποτα δεν είχε σημασία, παρά μόνο το μαρτύριο της συνένευσής της με το σύζυγό της. Δεν τόλμησε ποτέ να πει στον πατέρα της ότι ο επιβλητικός Ροβέρτος την τρώμαξε από την πρώτη μέρα που τον είδε. Αυτό που όλοι παραγνώρισαν ως θαυμασμό στα μάτια της κοπέλας ήταν φόβος και δέος μπροστά στον έμπειρο τριανταπεντάρη άντρα, με το αυστηρό όλο γωνίες πρόσωπο και το εξαιρετικά μεγάλοςωμο παρουσιαστικό. Εκείνη στα όνειρά της έβλεπε πάντα ένα νέο ρομαντικό και ευαίσθητο όπως η ίδια, με λεπτά χαρακτηριστικά, ξανθά μαλλιά και ζεστό βλέμμα. Ο Ροβέρτος με τα κατάμαυρα μαλλιά και μάτια της θύμιζε πλάσμα της Κολάσεως, δίπλα του η αέρινη ομορφιά της εξαϋλωνόταν, η ίδια δεν υπήρχε. Ακριβώς έτσι αισθάνθηκε όταν έμεινε μόνη μαζί του αμέσως μετά το γάμο τους. Δεν είχε να του προσάψει βιαιότητα, αλλά σίγουρα έλλειψη ρομαντισμού, ευαισθησίας και κατανόησης.

Από την πλευρά του, ο ίδιος ο Ροβέρτος βίωσε την ίδια αν όχι μεγαλύτερη απογοήτευση. Η όμορφη γυναίκα του ήταν το ίδιο θερμή όσο και μια παγοκολόνα. Το κορμί της κάτω από τα χάνδια του παρέμενε άκαμπτο, κρύο, απωθητικό. Δεν του έφερε καμιά αντίρρηση, αλλά ούτε αισθάνθηκε και κάποια άλλη αντίδραση από μέρους της. Σαν να υπέμενε τη διαδικασία, μετρώντας τα λεπτά, ώσπου να λάβει τέλος κάτι που θύμιζε επώδυνη αγγαρεία. Το «συζυγικό καθήκον» πήρε νέα διάσταση όση ώρα κράτησε και για τους δύο. Η Χαριτίνη αντιλήφθηκε ότι «αυτό» θα έπρεπε από δω και πέρα να το αντέχει, και ο Ροβέρτος, από την πλευρά του, ότι θα έπρεπε να το επαναλαμβάνει σε τακτά διαστήματα, τουλάχιστον ώσπου ν' αποκτήσει διάδοχο.

Ευτυχώς υπήρχαν τα αξιοθέατα για να γεμίσουν το χρόνο τους, μουσεία, πινακοθήκες και θέατρα, που λειτούργησαν ως υποκατάστατα. Ήταν ευχής έργον το ότι δεν αντιλήφθηκαν τα γεμάτα νόημα βλέμματα που αντάλασσαν πίσω από την πλά-

τη τους οι καμαριέρρες του ξενοδοχείου, που γνώριζαν ότι το ζευγάρι ήταν νιόπαντρο και όμως έκανε το καθετί για να παραμένει όσο λιγότερο γινόταν στο δωμάτιο και, ειδικότερα, στο κρεβάτι. Τα βράδια, που κατέβαιναν για φαγητό, όλοι κοιτούσαν με θαυμασμό το πανέμορφο ζευγάρι, που όμως δειπνούσε ανταλλάσσοντας μόνο τ' απαραίτητα λόγια, ενώ οι άντρες της αίθουσας έτρωγαν με τα μάτια την ξανθιά ομορφιά της Χαριτίνης· λαχταρούσαν το όμορφο κορμί της, που τυλιγμένο στα μεταξωπά έδειχνε ακόμη πιο ποθητό, ωστόσο ο Ροβέρτος, που αντιλαμβανόταν αυτά τα βλέμματα, πολύ θα ήθελε να τους πει ότι τα φαινόμενα απατούν και πολύ ευχαρίστως θα αντάλλαζε τη γυναίκα του με οποιαδήποτε άλλη, λιγότερης ομορφιάς, αλλά περισσότερης ηδονής.

Όταν τα αξιοθέατα τελείωσαν, μαζί με την αντοχή τους, επέστρεψαν στην Ελλάδα, μία εβδομάδα νωρίτερα από το κανονικό, αλλά σε κανέναν δεν έκανε εντύπωση το γεγονός. Τους υποδέχτηκε η μητέρα του με όλο το προσωπικό παραταγμένο στην είσοδο, και η Χαριτίνη, μέσα στην απογοήτευσή της, δε διέκρινε το παράλογο του πράγματος να την καλωσορίζει η πεθερά στο δικό της σπίτι. Ούτε ενδιαφέρθηκε για τίποτα, ούτε διεκδίκησε τη θέση της οικοδέσποινας ως όφειλε. Η Ρουμπίνη ήταν ελεύθερη να συνεχίσει όπως είχε συνηθίσει να ζει και στην Κέρκυρα με το γιο της, απόλυτη αφέντρα του σπιτιού, ενώ η Χαριτίνη θύμιζε άυλη παρουσία, που περιφερόταν στα δωμάτια και περνούσε το χρόνο της χαμένη στην ποίηση που τόσο αγαπούσε να διαβάζει. Σε λίγο λησμόνησαν εντελώς την παρουσία της.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η πεθερά της τη λάτρευε· η κοπέλα είχε αποδειχθεί τέλεια νύφη. Αν της πρότεινε να τη συνοδεύσει κάπου, η Χαριτίνη μηχανικά απαντούσε καταφατικά, μιλούσε ελάχιστα, δεν είχε αντίθετη άποψη από τη δική της, της φερόταν με σεβασμό, ζητούσε τη γνώμη της για τα πάντα και φυσικά ουδέποτε διανοήθηκε να ρωτήσει τον άντρα της πού

εξαφανιζόταν κάθε βράδυ. Επιπλέον, όταν ο Ροβέρτος μετακόμισε στο διπλανό δωμάτιο με τη δικαιολογία ότι δεν ήθελε να την ενοχλεί όταν γύριζε αργά από τις υποχρεώσεις του, εκείνη το είδε σαν δώρο Θεού και όχι σαν απόρριψη. Ήξερε φυσικά ότι καμιά επαγγελματική υποχρέωση δεν είχε ο Ροβέρτος· δεν είχε δουλέψει ποτέ του μια και είχε στην κατοχή του τόσο μεγάλη περιουσία. Στην παρούσα φάση, λοιπόν, με δύο περιουσίες πλέον, χάρη στην τεράστια προίκα της, δεν είχε κανένα λόγο ν' αρχίσει να εργάζεται και μάλιστα καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας. Ωστόσο, έτσι ήταν εκείνη ελεύθερη να μένει ξύπνια, να διαβάζει όσο θέλει και να ονειρεύεται τον ξανθό πρίγκιπα που ποτέ δεν ήρθε αλλά εκείνη πάντα θα περίμενε. Παράλληλα γλίτωνε πάρα πολλές από τις «προσεγγίσεις» του άντρα της, ο οποίος τον τελευταίο καιρό γύριζε πάντα ευδιάθετος από το ποτό που είχε καταναλώσει και απαιτούσε με άκομπο τρόπο το κορμί της. Όταν ένιωθε το χέρι του να τυλίγεται γύρω της και να της σφίγγει το στήθος, ήθελε να ουρλιάξει γεμάτη απόγνωση. Δευτερόλεπτα αργότερα, τον ένιωθε να σκαρφαλώνει πάνω της, το πόδι του ν' ανοίγει βιαστικά τα δικά της και αυτός να παίρνει θέση στο κορμί της, με την ανάσα του στο αυτί της να μυρίζει οινόπνευμα. Με τα μάτια ερμητικά κλειστά, μετρούσε τα λεπτά και τα βογκητά του, και παρακολουθούσε την προοδευτική τους αύξηση, προτού φτάσει στ' αυτιά της εκείνο το μακρόσυρτο τελευταίο που την απάλλασε αμέσως μετά από το βάρος του. Ήταν απίστευτο πόσο γρήγορα ο άντρας της βυθιζόταν στον βαθύ ύπνο, που της επέτρεπε ν' αφήσει ελεύθερα τα δάκρυά της, και μόνο όταν ερχόταν το όνειρο του πρίγκιπα που της κρατούσε το χέρι και της έλεγε ποιήματα, με τον ήλιο να γέρνει και να χάνεται στον ορίζοντα, κοιμόταν κι εκείνη μ' ένα γλυκό χαμόγελο στα χείλη. Και ήταν αυτό το χαμόγελο, καθώς έμενε στα χείλη της μέχρι το πρωί, που έκανε τον Ροβέρτο ν' απορεί με τη γυναίκα του. Αν της άρεσε τόσο πολύ γιατί δεν το έδει-

χνε; Γιατί δεν προσπαθούσε να ικανοποιήσει λίγο κι εκείνον; Θύμωνα μαζί της και την επόμενη φορά ήταν ακόμη πιο βιαστικός, δεν έμπαινε στον κόπο πια ούτε να τη φιλήσει, ενώ το καταραμένο χαμόγελο στα χείλη της ήταν πάντα εκεί το πρωί για να τον δαιμονίζει.

Από τον καιρό που άλλαξε κρεβάτι, οι επισκέψεις του έγιναν όλο και πιο αραιές και βαριόταν θανάσιμα να διαβεί το κατώφλι προς το «παγοποιείο» όπως αποκαλούσε το δωμάτιο της γυναίκας του. Εξάλλου δεν είχε κανένα λόγο να το κάνει. Μαζί με τον καλό του φίλο τον Ρένο δεν είχαν ευκαιρία να γνωρίσουν και να γνωριστούν με πολλά πρόθυμα και ολόθερμα θηλυκά. Με τον Ρένο πήγαιναν σχολείο μαζί στην Κέρκυρα, αλλά οι γονείς του μετακόμισαν στην Αθήνα πολλά χρόνια πριν. Όταν ξαναβρέθηκαν εντελώς τυχαία στην Πανεπιστημίου, στο γαλακτοπωλείο του Βάρσου, έπειτα από γενναίο ξενύχτι, δεν πίστευαν στα μάτια τους. Ξανάγιναν αχώριστοι και γεμάτοι κέφι ξεχύθηκαν σε όλα τα νόμιμα και παράνομα στέκια της εποχής. Φυσικά ο Ρένος στην αρχή δεν καταλάβαινε γιατί ο φίλος του προτιμούσε τη συντροφιά του από αυτήν της όμορφης γυναίκας του, αλλά γρήγορα ο Ροβέρτος τον πληροφόρησε για την οικογενειακή του κατάσταση με έμφαση στις ανύπαρκτες προόδους της συζύγου του.

«Φίλε μου», του είπε με ειλικρινή στενοχώρια, «έχεις την αμέριστη κατανόησή μου! Έτσι εξηγείται αυτή η τρομακτική, θα έλεγα, ροπή σου στην ακολασία! Αλλά λύσε και την εύλογη απορία μου. Κατά αυτόν τον τρόπο θα συνεχίσεις την ζωήν σου;»

«Και τι προτείνεις, αγαπητέ; Λύσιν του γάμου;»

«Θα ήτο ίσως μία λύσις!»

«Όχι αποδεκτή από τον κοινωνικόν μας περίγυρον, όμως! Ημπορείς νομίζω να φαντασθείς το σκάνδαλο που θ' ακολουθούσε, το οποίο θα κατέστρεφε κι εμέ και τη μητέρα μου και το οικογενειακόν μας όνομα! Αφήνω, δε, που δεν θα ημπορούσα

να χρησιμοποιήσω ως δικαιολογίαν την πραγματικότητα! Όχι, αγαπητέ! Προτιμώ να παραμείνουν τα πράγματα ως έχουν. Είναι πολύ λιγότερο το κόστος από αυτό της δημοσίας διαπομπεύσεως! Εξάλλου, οφείλω να ομολογήσω ότι η σύζυγός μου έχει ελάχιστες απαιτήσεις, δεν ελέγχει ποτέ πού πάω και τι κάνω, είναι υπάκουη, εξαιρετική οικοδέσποινα και θεωρείται στολίδι εις τας κοσμικάς συγκεντρώσεις! Από αυτής της απόψεως, είμαι ένας πολύ τυχερός άνθρωπος! Αρκετά όμως με αυτήν την συζήτησιν, η οποία δεν κρύβω πως με θλίβει. Θα προτιμούσα να μου αποκαλύψεις τον προορισμόν μας διά το βράδυ!»

«Έχεις δίκιο, φίλε μου! Έχουμε πολύ πιο ευχάριστα πράγματα να μας αναμένουν, όπως η επίσκεψις εις το σαλόνι της μαντάμ Λιλί απόψε!»

Πάντα υπήρχε μια μαντάμ Λιλί για εκείνους, που ήταν τόσο όμορφοι και χαρισματικοί εραστές, πάντα πρόθυμοι να καταθέσουν στα όμορφα πόδια της κυρίας που τους συντρόφευε στο κρεβάτι μια μικρή περιουσία σε κοσμήματα. Παρόλο που ήταν κοινό μυστικό οι δραστηριότητες του Ροβέρτου, κανένας ποτέ δε στάθηκε απρόσεκτος ώστε να τον εκθέσει στη γυναίκα του, δεν ήταν συζητήσεις αυτές που μπορούσαν να γίνουν μπροστά σε μια κυρία. Ωστόσο, αυτό που σίγουρα συζητιόταν πίσω από την πλάτη της Χαριτίνης ήταν ότι δύο χρόνια μετά το γάμο της η σιλουέτα της παρέμενε άθικτη από την ταλαιπωρία μιας εγκυμοσύνης, γεγονός που θορύβησε τη Ρουμπίνη Σαλβάνου. Ποτέ δεν επενέβαινε στη ζωή του γιου της από την ημέρα που παντρεύτηκε, αλλά το θέμα του διαδόχου δεν μπορούσε να μείνει χωρίς συζήτηση. Φυσικά και γνώριζε τις νυχτερινές του δραστηριότητες, έδειχνε όμως κατανόηση. Η νύφη της φαινόταν από μακριά πόσο ψυχρή ήταν, αλλά αυτό δεν είχε σημασία. Έπρεπε οπωσδήποτε να υπάρξει ένα παιδί και από κει και μετά ήταν στη διακριτική του ευχέρεια αν θα ξαναπλησίαζε τη γυναίκα του. Το όνομα των Σαλβάνων, όμως, έπρεπε να διαφυλαχθεί.

Περιμένε την κατάλληλη ευκαιρία για να μιλήσει στο γιο της και αυτή θα ερχόταν μόνο Κυριακή. Ο Ροβέρτος ποτέ δεν έβγαίνε με τον Ρένο τα Σάββατα, πάντα κάποια κοινωνική υποχρέωση θα υπήρχε, όπου θα πήγαιναν οικογενειακώς, άρα θα επέστρεφαν σχετικά νωρίς· επίσης, τις Κυριακές τα πεθερικά του τους έκαναν το τραπέζι. Έτσι, κατά τη διάρκεια του πρωινού του καφέ, ήταν η κατάλληλη ευκαιρία. Η Χαριτίνη δεν κατέβαινε ποτέ για πρωινό, το έπαιρνε στο κρεβάτι, θα ήταν οι δυο τους. Επιπλέον, ακριβώς επειδή το βράδυ τον περίμενε πάντα ο Ρένος, ο γιος της ήταν σε πολύ καλή διάθεση.

Εκείνη την Κυριακή, ο ανοιξιάτικος καιρός τούς επέτρεψε να καθίσουν στη βεράντα, και αφού περίμενε υπομονετικά να πει την πρώτη γουλιά από τον καφέ του και να ανάψει το τσιγάρο του, μπήκε κατευθείαν στο θέμα.

«Ροβέρτο, παιδί μου, θέλω να σου μιλήσω».

«Σας ακούω, μητέρα! Συμβαίνει κάτι;» απάντησε εκείνος αφήνοντας κατά μέρος την απόλαυση της πρωινής εφημερίδας που μόλις είχε ξεδιπλώσει.

«Δεν θα ήθελα να νομίσεις ότι παρεμβαίνω με τρόπον ανεπίτρεπτον εις τας προσωπικάς σου υποθέσεις, αλλά...»

«Τι συμβαίνει, μητέρα; Μήπως σας έκανε παράπονα η Χαριτίνη διά τας εξόδους μου; Γιατί αν πρόκειται περί αυτού...»

«Όχι, όχι, παιδί μου! Η Χαριτίνη είναι πολύ διακριτική, εις εμέ ανήκει η πρωτοβουλία αυτής της συζητήσεως! Βλέπεις, σε λίγες μέρες συμπληρώνετε δύο χρόνια έγγαμου βίου!»

«Δεν το ελησμόνησα! Έχω μάλιστα παραγγείλει στον κοσμηματοπώλην μου το ανάλογο δώρο διά να είναι έτοιμο εγκαίρως».

«Γνωρίζω, παιδί μου, πόσο τυπικός είσαι εις τοιαύτα θέματα, αλλά φρονώ πως το καλύτερο δώρο διά την σύζυγόν σου θα ήτο ίσως ένα παιδί!»

«Μητέρα...»

«Παιδί μου, Ροβέρτο μου, ξέρεις πόσο σέβομαι την προσω-

πικρήν σου ζωήν, αλλά ως μητέρα έχω καθήκον να σου υπενθυμίσω ότι απώτερος σκοπός για έναν άνδρα της θέσεώς σου είναι ν' αφήσει απογόνους. Είσαι πλέον τριάντα επτά ετών, άλλοι στην ηλικία σου έχουν ήδη τρία και τέσσερα τέκνα. Προς τι η αναμονή;»

«Η αναμονή; Πολύ φοβούμαι μητέρα ότι δεν ημπορώ να σας παρακολουθήσω!»

«Γιε μου, σε παρακαλώ! Συζητούμε οι δυο μας τώρα! Είστε και οι δύο υγιέστατοι, η δε Χαριτίνη είναι μόλις είκοσι δύο ετών!»

«Και τι μ' αυτό;»

«Θέλεις να μου πεις ότι υπάρχει κάποιο πρόβλημα που δε γνωρίζω; Επήγατε εις επιστήμοναν ο οποίος σας ενημέρωσε διά υπάρχουσα δυσλειτουργίαν του ενός ή του άλλου;»

«Μητέρα, τι είναι αυτά που λέτε;»

«Και δι' εμέ είναι πολύ δύσκολη αυτή η συζήτησις αλλά κάποτε πρέπει να την κάμουμε! Δεν είπα λέξη όταν θεώρησες καλό ν' αλλάξεις δωμάτιο, αλλά τώρα μετανιώ! Έπρεπε να σου είχα κάνει από τότε συστάσεις! Δύο σύζυγοι που δεν κοιμούνται στο ίδιο κρεβάτι είναι λογικό να μην τεκνοποιούν! Λάβε όμως υπ' όψιν σου ότι ο κόσμος άρχιζε ήδη να σχολιάζει και δεν σε τιμά αυτό! Δεν θα επανέλθω, παιδί μου, αλλά νομίζω ότι έπρεπε να σ' ενημερώσω και να σου υπενθυμίσω το καθήκον σου!»

Η Ρουμπίνη αποχώρησε, αφήνοντάς του την ηλιόλουστη βεράντα στη διάθεσή του για να σκεφτεί όσα είχε ακούσει από τα χείλη της. Αισθανόταν λίγο άβολα με όσα είχε αναγκαστεί να του πει, τα χέρια της έτρεμαν ελαφρώς και προτίμησε να επιστρέψει στο δωμάτιό της και να παραμείνει εκεί μέχρι την ώρα που ξεκίνησαν για το σπίτι των Δαρμανήδων, όπου τους περίμεναν. Η Χαριτίνη, από εκείνη την ημέρα, δεν ήξερε τι ήταν αυτό που είχε αλλάξει τον άντρα της, αλλά δεν αισθανόταν ευγνωμοσύνη. Κάθε βράδυ πια ο Ροβέρτος ερχόταν στο δωμάτιό

της και δε δεχόταν καμιά αντίρρηση στη διεκδίκηση των συζυγικών του δικαιωμάτων. Επιπλέον, ένιωθε ότι ξαφνικά είχε μπει κάτω από το μικροσκόπιο· ιδίως η πεθερά της παρακολουθούσε κάθε της κίνηση και ειδικά την ώρα του φαγητού. Δεν ήταν η ιδέα της, όλα ξαφνικά άλλαξαν, η Ρουμπίνη την παρατηρούσε μέχρι να καταπιεί και την τελευταία μπουκιά της, είχε δώσει εντολή να της πηγαίνουν σχεδόν κάθε λίγο και λιγάκι φρέσκους χυμούς και έδειχνε περίτρανα την απογοήτευσή της όταν πληροφορορείτο ότι ο μηνιαίος επισκέπτης κάθε γυναίκας είχε κάνει την εμφάνισή του χωρίς καθυστέρηση. Η Χαριτίνη κατάλαβε. Τόσο ο άντρας της όσο και η πεθερά της ήθελαν ένα παιδί...

Δεν της έκανε εντύπωση που κανένας δεν μπήκε στον κόπο να τη ρωτήσει αν ήθελε κι εκείνη το ίδιο. Ούτε θα τολμούσε φυσικά να πει σε κανέναν ότι το τελευταίο που επιθυμούσε ήταν ακόμη ένας δυνάστης στη ζωή της. Γιατί κάπως έτσι τα είχε συνδυάσει στο μυαλό της. Είχε την πεθερά της και τον άντρα της να της λένε τι θα κάνει, τι θα πει, τι θα φορέσει, πού θα πάει. Ένα μωρό θα έκανε όλα τα παραπάνω χειρότερα. Το μόνο πλεονέκτημα στο οποίο μπορούσε να ελπίζει ήταν ότι ο άντρας της, αν ήταν τυχερή και έκανε γιο, ίσως να την άφηνε πλέον στην ησυχία της, ίσως να γλίτωνε το νυχτερινό μαρτύριο, μια και καλή. Ήταν στιγμές που θύμωνε με όλους, ακόμη και με τους γονείς της. Ήταν δυστυχημένη και κανείς δεν το έβλεπε ή όλοι το παρεβλέπαν. Δεν υπήρχε άνθρωπος γύρω της που να μη θεωρούσε δεδομένη την ευτυχία της. Ήταν όμορφη, πάμπλουτη και είχε στο κρεβάτι της έναν άντρα που όλες λαχταρούσαν. Τι άλλο μπορούσε να ζητήσει μια γυναίκα; Ήταν στιγμές που ήθελε να ξεφωνίσει, να πετάξει κατάμουτρα σε όλους τη δυστυχία της, αλλά ο τρόμος που της προκαλούσε η σκέψη να μάθουν όλοι τη μαρτυρική ζωή της εξανέμιζε το θυμό της και σφράγιζε το στόμα της. Ποτέ δεν είχε καμιά φίλη η Χαριτίνη. Οι γονείς της δεν επέτρεπαν να έχει πολλά πάρε δώσει με καμιά δεσποινίδα του

κύκλου τους, η δε μητέρα της θεωρούσε ότι οι φίλες μόνο κακό κάνουν. Έπρεπε να είναι κοινωνική αλλά να μην επιτρέπει σε καμία να εισβάλλει περισσότερο του κανονικού, και κυρίως να μην προβαίνει σε αποκαλύψεις και άνοιγμα ψυχής. Τώρα η Χαριτίνη ένιωθε ακόμη πιο έντονη και βαριά τη μοναξιά της. Αν δεν υπήρχε η ρομαντική λογοτεχνία, η ποίηση και τα ιπποτικά μυθιστορήματα, θα είχε τρελαθεί. Τουλάχιστον ανάμεσα στις σελίδες τους ζούσε τόσες ζωές διαφορετικές και έκανε τόσα ταξίδια η ψυχή της, που μπορούσε ν' αντέχει τη φυλακή της.

Σαν φυλακή το έβλεπε το πανέμορφο σπίτι της. Περνούσαν απαρατήρητα τα κομψά έπιπλα, τα ζωγραφισμένα ταβάνια, τα πορτρέτα, τα κρύσταλλα και τ' ασημικά που την περιέβαλλαν. Τίποτα δεν είχε σημασία για τη Χαριτίνη, αφού η καρδιά της ήταν παγωμένη και η ψυχή της μέρα με τη μέρα στράγγιζε κι αυτή, μέχρι που το όμορφο κορμί έγινε κέλυφος αδειανό. Το δωμάτιό της ήταν γεμάτο δαντέλες, το κρεβάτι της έτσι φτιαγμένο που θα ταίριαζε σε πριγκίπισσα κι εκείνη το μόνο που έβλεπε ήταν το κρεβάτι του Προκρούστη, αφού οι επισκέψεις του Ροβέρτου είχαν την οσμή βασανιστηρίου.

Παρόλο που δεν ήθελε ακόμη μια ταλαιπωρία, όταν διαπίστωσε ότι έμεινε έγκυος, το καλοκαίρι του 1909, πέταξε από τη χαρά της και βιάστηκε να το ανακοινώσει μετά την επίσκεψη του γιατρού – ακόμη ένα μαρτύριο για κείνη. Άξιζε όμως τον κόπο. Από το ίδιο εκείνο βράδυ, κοιμόταν πάλι μόνη της. Επιτέλους την άφησε ήσυχη... Εκείνος, αλλά όχι η μητέρα του. Οι περιποιήσεις της Ρουμπίνης διπλασιάστηκαν, κανάκευε τη νύφη της σαν μωρό, ωστόσο η Χαριτίνη γινόταν όλο και πιο απόμακρη. Δε χρειαζόταν να είναι έξυπνη για να καταλάβει πως όλο εκείνο το κανάκεμα προοριζόταν για το διάδοχο που έλπιζαν να γεννήσει και όχι για την ίδια. Το αγγείο απλώς επωφελείτο μέχρι να αδειάσει από τα σπλάχνα του τον πολυπόθητο συνεχιστή των Σαλβάνων...

Ο Σαλβάνος ο νεότερος γεννήθηκε ένα ανοιξιιάτικο πρωινό του 1910, αφού ταλαιπώρησε τη μητέρα του σχεδόν δύο εικοσιτετράωρα. Τόσο ο γιατρός όσο και η μαία έκαναν καθετί να διευκολύνουν την επίτοκο, αλλά ο μικρός δεν έλεγε να ξεκολλήσει από τη μητέρα του και κάθε ώρα η Χαριτίνη νόμιζε ότι θα είναι η τελευταία της· παρ' όλα αυτά άντεχε και συνέχιζε. Ακριβώς τη στιγμή που όλοι είχαν απελπιστεί και περισσότερο οι γονείς της, που έβλεπαν ότι πλέον κινδύνευε το παιδί τους σοβαρά, το μωρό αποφάσισε να βγει, αλλά η είσοδός του στον κόσμο συνοδεύτηκε από απογοήτευση. Εξαιρετικά μικροκαμωμένο, σχεδόν καχεκτικό, και η ελάχιστη καθυστέρηση να κλάψει έδειξε από την πρώτη στιγμή ότι ανησύχησε σοβαρά το γιατρό.

Ο Ροβέρτος έριξε μια ματιά στο γιο του, αλλά η Χαριτίνη πρόλαβε να δει τόσο το βλέμμα της απογοήτευσης για το ζαρωμένο μικρό όσο και το βλέμμα της υποτίμησής του προς εκείνη. Παρ' όλα αυτά, μπροστά στα πεθερικά του έκανε και είτε όσα έπρεπε για να τον χαρακτηρίσουν στοργικό σύζυγο και πατέρα. Φίλησε τη γυναίκα του στο μέτωπο, της πρόσφερε ένα οικογενειακό κόσμημα για να την ευχαριστήσει και κατάφερε να χαμογελάσει στο γιο του, που κοιμόταν μετά την πολύωρη ταλαιπωρία. Από τη μητέρα του δεν κρύφτηκε, όμως, όταν λίγο αργότερα εκείνη πήγε να τον βρει στη βιβλιοθήκη, όπου έπινε ένα ποτό καπνίζοντας συνοφρωμένους. Η Ρουμπίνη κάθισε απέναντί του σε μια από τις δερμάτινες πολυθρόνες και τον κοίταξε ανέκφραστη.

«Είστε ευχαριστημένη, μητέρα;» τη ρώτησε άχρωμα.

«Εσύ;»

«Μητέρα, όταν απαντάτε στην ερώτηση με ερώτηση, με κάνετε και ανησυχώ ακόμη περισσότερο!» της μίλησε έντονα. «Νομίζω ότι τόσο εσείς όσο και εγώ δεν είμεθα τυφλοί! Το μωρό δεν είναι καλά!»

«Βιάζεσαι, γιε μου!» προσπάθησε να τον ηρεμήσει εκείνη.

«Πρώτα απ' όλα ο τοκετός ήτο εξαιρετικά δύσκολος και η ταλαιπωρία τόσο διά το βρέφος όσο και διά την μητέρα ήτο τεράστια!»

«Δηλαδή, εσείς πιστεύετε ότι όλα πήγαν καλά; Γιατί εγώ δεν είμαι τόσο αισιόδοξος! Αναμένω τον ιατρόν από λεπτού εις λεπτόν διά να μ' ενημερώσει!»

Πάνω στην ώρα ακούστηκε το χτύπημα στην πόρτα και λίγο αργότερα τα πρόσωπα και των τριών καθρέφτιζαν τα συναισθηματά τους. Στου γιατρού είχε ζωγραφιστεί μια αδιόρατη ενοχή, στις Ρουμπίνης θλίψη, ενώ του Ροβέρτου το χρωμάτιζε ο θυμός.

«Δηλαδή μου λέτε», ξεκίνησε ο Ροβέρτος με συγκρατημένη οργή, «ότι ο υιός μου εγεννήθη με καρδιακόν νόσημα ενώ θεωρείται βέβαιον ότι και οι νοητικές του λειτουργίες θα είναι μειωμένες; Αυτό μου λέτε;» κατέληξε και η φωνή του υψώθηκε αισθητά.

«Κύριε Σαλβάνε, θα καλέσω και έναν εξέχοντα καθηγητή της παιδιατρικής διά να έχω πλήρη την εικόναν αλλά κατά πάσαν πιθανότητα δεν θ' αλλάξει τίποτα στην γνωμάτευσιν που ήδη σας εξέθεσα. Η καρδιά του μικρού είναι εξαιρετικά αδύναμος και τα ανακλαστικά του με προβλημάτισαν πολύ. Για το μεν θέμα της καρδιάς δεν υπάρχει εξήγησις, αφού τόσο εσείς όσο και η κυρία Σαλβάνου είστε υγιέστατοι. Για την νοητικήν υστέρησιν, όμως, φρονώ ότι ευθύνεται ο πολύωρος τοκετός».

«Και τι μπορούμε να κάνουμε, γιατρέ μου;» επενέβη η Ρουμπίνη.

«Δυστυχώς, κυρία μου, η επιστήμη δεν έχει τόσο προοδεύσει ώστε να υπάρχει μια λύσις είτε διά το ένα είτε διά το άλλο πρόβλημα. Θεωρώ μάλιστα ότι η κατάσταση της υγείας του υιού σας, κύριε Σαλβάνε, είναι πολύ σοβαρή... καταλαβαίνετε τι εννοώ!»

«Εννοείτε ότι θα πεθάνει το παιδί;» πετάχτηκε η Ρουμπίνη έτοιμη να κλάψει.

«Θα ήθελα να σας πω κάτι πιο ευχάριστο, αλλά δυστυχώς...»

Η Ρουμπίνη έπνιξε ένα λυγμό, αλλά ο Ροβέρτος στεκόταν αλύγιστος και ασυγκίνητος. «Και πότε θα γίνει αυτό;» ρώτησε ξερά.

«Δεν είμαι εις θέσιν να γνωρίζω... Μπορεί ν' αντέξει μήνες, μπορεί και χρόνια. Πάντως, θεωρήστε δεδομένο ότι δε θα φτάσει εις την ενηλικίωσιν... Είχα άλλες δύο τέτοιες περιπτώσεις εις το παρελθόν και τα δύο παιδιά άντεξαν μέχρι το τρίτο έτος της ηλικίας των... Παρ' όλα αυτά, θα καλέσω όπως σας είπα και καθηγητή της παιδιατρικής και θα τα ξαναπούμε...»

Ο γιατρός βγήκε από το γραφείο με σκυμμένο το κεφάλι και μόνο τότε η Ρουμπίνη άφησε ελεύθερα τα δάκρυά της και τους λυγμούς της να σπάνε την απόλυτη ησυχία που επικρατούσε. Ο Ροβέρτος απομακρύνθηκε και στάθηκε να κοιτάζει ανέκφραστος τον κήπο.

«Δεν ξέρω τι να πω, παιδί μου...» ψέλλισε μέσα από τα δάκρυά της η μητέρα του.

«Τότε να μην πείτε τίποτα, μητέρα!» της αντιγύρισε με αυστηρό ύφος ο γιος της. «Μόνο να παρακαλάτε, έτσι όπως εξελίχθησαν τα πράγματα, να τελειώνει μια ώρα ενωρίτερα αυτό το θέμα!»

Η Ρουμπίνη ανακάθισε ταραγμένη στο άκουσμα των λόγων του. «Ροβέρτο! Τι είναι αυτά που λέγεις;»

Στράφηκε προς το μέρος της εξαγριωμένος. «Ρωτάτε; Φαντάζεστε την θέσιν εις την οποία ευρεθήκαμε αιφνιδίως; Ο απόγονος του Ροβέρτου Σαλβάνου καθυστερημένος; Αν τουλάχιστον αποβιώσει προτού γίνει αντιληπτό, θα σωθεί το όνομα και το γόητρο της οικογενείας!»

«Αυτό που μόλις ξεστόμισες είναι αποτρόπαιο, Ροβέρτο! Πρόκειται για το παιδί σου!»

«Δεν αποδέχομαι ως παιδί μου ένα... ένα λάθος της φύσεως!»

«Ροβέρτο!» Η Ρουμπίνη τον κοιτούσε κατάχλωμη, με τα μά-

τια έτοιμα να πεταχτούν από τις δακρυσιμένες κόγχες και τα χείλη της να τρέμουν. «Αυτό που είπες είναι ύβρις, παιδί μου! Σκέψου λίγο αυτή την αθώα ψυχή που δεν ευθύνεται για το μαρτύριο εις το οποίο θα υποβληθεί! Ένα μωρό που δεν θα προλάβει να ζήσει!»

«Αυτό ακριβώς λέω! Να μην ζήσει! Και μην προσπαθείτε να μου ξυπνήσετε αισθήματα οίκτου! Για το μόνο που λυπάμαι είναι που υπέκυψα εις τας πιέσεις σας για έναν απόγονο! Τέτοιος απόγονος να μου λείπει!»

«Με τρομάξεις, παιδί μου, με αυτήν σου την σκληρότητα... Σκέψου δι' ολίγον και την σύζυγόν σου...»

«Α, μάλιστα! Τώρα πετύχατε διάνα! Αυτή είναι η μόνη υπεύθυνος διά την καταστροφήν! Ούτε ένα γερό παιδί δεν είναι άξια να φέρει στον κόσμο! Δεν έπρεπε να σας ακούσω, μητέρα, και να προχωρήσω εις έναν τόσο αταίριαστον γάμον! Ένα διακοσμητικό είναι πιο χρήσιμο και πιο ευχάριστο από την σύζυγον που μου φορτώσατε!»

«Με κατηγορείς διά τον γάμον σου; Σου επρότεινα το συνοικέσιον κατόπιν ωρίμου σκέψεως! Η Χαριτίνη ήτο πλούσια, όμορφη, άρμοζε εις την κοινωνικήν μας θέσιν...»

«Και ήτο εισέτι εντελώς ψυχρή!» τη διέκοψε ο Ροβέρτος. «Ένα πλάσμα ανίκανο να αισθανθεί, μια άψυχη κούκλα! Και τώρα έφερε εις τον κόσμον ένα...»

«Ροβέρτο!» πρόσφερε θυμωμένη κι εκείνη πια. «Μέχρις εδώ! Δεν θ' ανεχθώ επί μακρόν αυτό σου το παραλήρημα! Είσαι εκτός ορίων! Η Χαριτίνη δεν το έκανε μόνη της το παιδί! Είχε και την δικήν σου συνεισφοράν, όπως γνωρίζεις!»

«Τι θέλετε να πείτε;»

«Ότι το παιδί, όποιαν νόσον κι αν έχει, την κληρονόμησε ίσως και από εσέ!»

«Ποτέ εις την οικογένειάν μας δεν υπήρξε πρόγονος με πρόβλημα υγείας!»

«Τότε να σου θυμίσω ότι ο αδελφός του πάππου σου, Ιωάννης Σαλβάνος, απεβίωσε εις νηπιακήν ηλικίαν! Ίσως να έπασχε απ' ό,τι πάσχει και ο υιός σου! Μετρίασε λοιπόν τον θυμόν σου διότι πιθανότατα στρέφεται εις λάθος κατεύθυνσιν!»

«Δεν θα με πείσετε με τοιαύτα επιχειρήματα, μητέρα! Επιπλέον σας υπενθυμίζω ότι αυτός που αποκαλείτε “υιόν μου” πάσχει και από νοητικήν υστέρησιν! Δηλαδή ο Λορέντζος Σαλβάνος ο νεότερος θα είναι καθυστερημένος! Πώς σας φαίνεται αυτό;»

«Θλιβερό, αλλά εγώ δεν ημπορώ και σαφώς εσύ δεν δύνασαι να εναντιωθείς και με τας βουλάς του Υψίστου! Αφού έτσι το θέλησε, έτσι θα γίνει! Και φρόντισε όσα ειπώθηκαν να μείνουν εντός αυτών των τοίχων, παιδί μου! Δεν τιμούν το πρόσωπό σου! Και αν θέλεις ν' ακούσεις την συμβουλήν μου, φρόντισε η γυναίκα σου να μείνει γρήγορα πάλι σ' ενδιαφέρουσα για να ισοβαθμήσεις, έστω και δι' ολίγον, το βαρύ πένθος που σας περιμένει...»

Δεν τον άφησε να πει τίποτε άλλο, παρά βγήκε από το δωμάτιο και κατευθύνθηκε στο δωμάτιο της νύφης της. Αισθανόταν ένοχη για πολλά και ένα από αυτά ήταν η ανατροφή του γιου της. Για πρώτη φορά την τρώμαξαν όσα έκρυβε στο μυαλό και στην ψυχή του. Χωρίς να το θέλει, ένα πρωτόγονο συναίσθημα τρυφερότητας γεννήθηκε για τη Χαριτίνη που δεν έφταιγε, αλλά θα πλήρωνε πολύ σκληρά το ότι ήταν μια πολύφερνη νύφη. Όσο κι αν αγαπούσε το γιο της, ήταν αρκετά έντιμη για να παραδεχτεί ότι εκείνος δε θα έκανε ποτέ ευτυχισμένη την κοπέλα που παντρεύτηκε. Έμοιαζε πολύ στον πατέρα του ο Ροβέρτος, αλλά ευτυχώς η ίδια δεν έμοιαζε στη νύφη της και είχε καταφέρει να τιθασεύσει το χαρακτήρα του, να μαλακώσει τη βιαιότητά του, να υποτάξει το ατίθασο πνεύμα του και να κάνει το γάμο τους ευτυχισμένο. Η Χαριτίνη, με το χαρακτήρα που είχε, δεν υπήρχε η παραμικρή πιθανότητα να πετύχει τίποτε απ' όσα

η ίδια είχε κερδίσει, πότε με πονηριά, πότε με θηλυκότητα, πότε με κλάματα και πότε με φωνές.

Μπήκε στο δωμάτιο όσο πιο αθόρυβα μπορούσε και βρήκε τη νύφη της όρθια, δίπλα στην κούνια του μωρού, να το κοιτάζει λυπημένη. Πλησίασε και την έπιασε από τους ώμους. «Πολύ βιαστική είσαι, Χαριτίνη μου! Πρέπει να ξεκουραστείς μετά απ' όσα πέρασες!» της είπε κάνοντας τη φωνή της να ακουστεί όσο πιο εύθυμη μπορούσε.

Η κοπέλα την κοίταξε δακρυσμένη. «Θα πεθάνει το μωρό μου, έτσι δεν είναι;» ρώτησε σιγανά. «Πείτε μου, σας παρακαλώ, την αλήθεια! Ο γιατρός μόνο με μισόλογα μίλησε, αλλά εγώ το νιώθω! Θα πεθάνει, έτσι δεν είναι;»

«Έλα να ξαπλώσεις πρώτα, καλή μου, και θα σου πω...»

Η Χαριτίνη πειθήνια άφησε την πεθερά της να την παρασύρει στο κρεβάτι και αφήθηκε στα χέρια της να την ξαπλώσει και να τη σκεπάσει. Μετά εστίασε το βλέμμα της σε αυτό της πεθεράς της.

«Λοιπόν; Θα μου πείτε εσείς την αλήθεια; Σαν γυναίκα και μητέρα είστε σε θέση να καταλάβετε την αγωνία μου!»

«Ναι, χρυσό μου κορίτσι, θα σου πω. Έχεις εσύ πρωτίστως το δικαίωμα να μάθεις! Η αλήθεια είναι ότι το μωρό γεννήθηκε με καρδιακόν πρόβλημα... Δε δύναται κανείς να γνωρίζει την αιτίαν αυτής της παθήσεως. Το βέβαιον είναι ότι πρόκειται για σοβαράν κατάστασιν η οποία στερείται θεραπείας.»

«Θεέ μου!» πρόλαβε να ψελλίσει η Χαριτίνη προτού αρχίσει πάλι να κλαίει. «Εγώ φταίω!» πρόσφερε κάποια στιγμή ανάμεσα στους λυγμούς της.

«Τώρα νομίζω ότι υπερβάλλεις! Γιατί φταις εσύ;»

«Γιατί δεν το ήθελα αυτό το παιδί και ο Θεός με τιμωρεί!»

«Δεν το ήθελες;» Η Ρουμπίνη έπεφτε από τη μια έκπληξη στην άλλη.

«Στην αρχή... όχι... δεν το ήθελα! Η ζωή μου με τον Ροβέρτο

δεν ήταν...» Δαγκώθηκε όταν συνειδητοποίησε σε ποια μιλούσε. Έκρυψε το πρόσωπο στα χέρια της και οι λυγμοί της έγιναν πιο σπαρακτικοί. Η Ρουμπίνη την ανάγκασε να την κοιτάξει. Είδε στο βλέμμα της νύφης της το φόβο για όσα είχε ξεστομίσει απρόσεκτα. «Συγγνώμη...» ψέλλισε η κοπέλα μετανιωμένη. «Δεν ήθελα...»

«Χαριτίνη, δεν είμαι σαφώς τόσο ανόητη ώστε να μην καταλαβαίνω ότι δεν είσαι ευτυχισμένη με τον υιόν μου, πολύ δε περισσότερο δεν τον αγαπάς, όπως μια γυναίκα αγαπά τον άντρα της. Δεν σου επιρρίπτω ευθύνες, όμως, καλό μου παιδί. Οι Σαλβάνοι δεν ήταν ποτέ εύκολοι άνθρωποι να τους αγαπήσεις και ο Ροβέρτος μου δεν αποτελεί εξαίρεση! Όμως, είναι άντρας σου και πρέπει να κάνεις υπομονή όπως κάθε σύζυγος! Όσο για το παιδί, δε φέρεις ουδεμίαν ευθύνη! Απλώς ήτο μια κακοτυχία στην οποία πρέπει να δείξουμε δύναμιν και πίστιν! Ο Θεός έχει τους λόγους Του για ό,τι κάνει και για τις συμφορές που μας στέλνει, και πρέπει να υπομένουμε με σθένος». Κοίταξε διστακτικά τη νύφη της προτού συνεχίσει: «Χαριτίνη μου, υπάρχει και έτερον πρόβλημα όμως που πρέπει να μάθεις...»

«Σας ακούω...»

«Το μωρό εκτός από το πρόβλημα της καρδιάς του επιπλέον έχει και νοητικήν υστέρησιν η οποία οφείλεται στον πολύωρον τοκετόν...»

Η Χαριτίνη τώρα είχε γίνει άσπρη σαν τα μεταξωτά σεντόνια ολόγυρά της. «Δεν μπορεί! Δε μιλάτε σοβαρά!»

«Θα ήτο τουλάχιστον απάνθρωπο εκ μέρους μου αν διάλεγα τοιαύτην στιγμήν για να σε περιπαίξω! Μου εξήτησες την αλήθειαν, παιδί μου, και δεν έχω το δικαίωμα να σ' την αποκρύψω. Ο μικρός μας, όσο αντέξει, θα υστερεί από τα άλλα παιδιά, αλλά δεν γνωρίζουμε ακόμη πόσο...»

«Και πόσο θ' αντέξει;»

«Ούτε αυτό το γνωρίζουμε...»

Για λίγα λεπτά η Ρουμπίνη νόμισε ότι η νύφη της δε θ' άντεχε την αλήθεια που της είχε φορτώσει. Η ανάσα της κοπέλας έγινε δύσκολη, οι λυγμοί βγήκαν αλλόκοτοι, παράξενοι, κοφτοί, τα μάτια της όμως παρέμεναν στεγνά. Της πέρασε η ιδέα να τη χαστουκίσει για να τη βοηθήσει να ξεπεράσει το σοκ, έβλεπε έναν επερχόμενο νευρικό κλονισμό και βιάστηκε να καλέσει το γιατρό που ακόμη δεν είχε φύγει. Εκείνος της έκανε μια ηρεμιστική ένεση πριν επιπλήξει σε έντονο ύφος τη Ρουμπίνη, που αποκάλυψε στη λεχώνα όσα ήταν νωρίς να ειπωθούν. Η γυναίκα όμως αντιμετώπισε την επίθεσή του ψυχραιμη και μόνο όταν ο γιατρός σάπασε, του απάντησε.

«Η νύφη μου υποπεύθηκε ήδη την φριχτήν αλήθειαν, γιατρέ, και ως μητέρα φρονώ ότι είχε κάθε δικαίωμα να ξέρει. Σε μία ώρα το μωρό της μπορεί να μην ζει και θα ήτο χειρότερο το σοκ αν αιφνιδίως το έχανε χωρίς να το αναμένει. Εσείς οι άντρες νομίζετε ότι υπολειπόμεθα αντοχών και δυνάμεως, αλλά ως επιστήμων θα έπρεπε να γνωρίζετε πόσο λανθασμένη είναι αυτή η θεωρία! Δεν είμεθα από εύθραυστη πορσελάνη, όσο κι αν έτσι θέλετε να πιστεύετε! Η Χαριτίνη θα συνέλθει και θα σταθεί ακλόνητη στο παιδί της όσο το έχει κοντά της!»

Το ύφος της ήταν τέτοιο που δεν επιδεχόταν αντίρρηση. Ο γιατρός έσκυψε το κεφάλι και αποχώρησε ηττημένος. Κλείνοντας την πόρτα πίσω του, δεν μπόρεσε να μην αναλογισθεί ότι κάτι παρόμοιο του είχε πει η γυναίκα του πρόσφατα και δεν την είχε πάρει στα σοβαρά. Ίσως ο κόσμος και κυρίως οι γυναίκες άλλαζαν εν αγνοία του τελικά.

Όση ώρα η Χαριτίνη κοιμόταν από την ένεση του γιατρού, τόσο η μητέρα της όσο και η πεθερά της παρέμειναν καθισμένες δίπλα της. Δε χρειάστηκε να πουν πολλά οι δύο μητέρες για το θέμα του παιδιού. Ήξεραν κι ας μην είχε ειπωθεί τίποτε ανάμεσά τους, με αρωγό αυτό το αλάνθαστο ένστικτο της μητέρας και γυναίκας. Ο μικρός συνέχιζε να κοιμάται και μόνο το χρώ-

μα του φανέρωνε, εκτός από το βάρος του που ήταν ελάχιστο, ότι έδινε μάχη για να κρατηθεί στη ζωή. Το προσωπάκι του δεν έμοιαζε με των άλλων νεογέννητων, δεν ήταν ροδαλό, είχε μια απόχρωση που απωθούσε, το δέρμα του δεν ήταν απαλό, ήταν τραχύ και πρόωρα γερασμένο, σαν τον οργανισμό του που η άρρωστη καρδιά δεν τροφοδοτούσε σωστά με αίμα.

Την ώρα που η κοπέλα άνοιξε τα μάτια της, η μητέρα της βιάστηκε να της χαμογελάσει, αλλά η Χαριτίνη παρέμεινε ανέκφραστη και δεν της ανταπέδωσε το τρυφερό της βλέμμα. Στράφηκε στην πεθερά της. Εκείνης το βλέμμα μπορούσε να το αντέξει. Δεν έκρυβε ψεύτικη χαρά και προσποιητή αισιοδοξία.

«Μητέρα», είπε επιστρέφοντας στη μητέρα της. «Θα σας ήταν εύκολο να με αφήσετε μόνη με την πεθερά μου; Θα ήθελα να μιλήσω για λίγο μαζί της ιδιαιτέρως!»

Όσο κι αν ήταν ζαλισμένη ακόμη από το ναρκωτικό που κυλούσε στις φλέβες της, δεν της διέφυγε η ανακούφιση στο ύφος της μητέρας της, που βιάστηκε να συμμορφωθεί με την επιθυμία της κόρης της. Της ήταν εξαιρετικά άβολο ν' αντιμετωπίσει το ίδιο της το παιδί σε μια δύσκολη στιγμή του, γιατί δεν ήξερε πώς να της συμπεριφερθεί. Δεν υπήρξε ποτέ ιδιαίτερα εκδηλωτική μαζί της και τώρα, αντιμέτωπη με όλη αυτή την τραγωδία, τα είχε περισσότερα χαμένα.

Μόλις η πόρτα έκλεισε πίσω της, η Χαριτίνη ανασηκώθηκε ελαφρώς και βιάστηκε να ρωτήσει τη Ρουμπίνη, που ήταν προετοιμασμένη για την απορία της νύφης της. «Ο Ροβέρτος πού είναι;»

«Στο γραφείο με τον πατέρα σου...»

«Τι είπε για το παιδί;»

«Δε θα σου πω ψέματα, καλή μου, είναι σαφώς δυσαρεστημένος, κάπως διαφορετικά περίμενε κι αυτός τούτη τη στιγμή, αλλά δεν είναι εις το χέρι του να κάνει το παραμικρό. Απλώς θέλει λίγο παραπάνω χρόνο για ν' αποδεχτεί την νέαν κατάσταση.»

«Είπατε δυσαρεστημένος, όχι στενοχωρημένος!»

«Οι άντρες εκδηλώνουν διαφορετικά τα συναισθήματά των, παιδί μου, αυτό θα έπρεπε να το γνωρίζεις! Έπειτα, και αυτό είναι ίσως το πλέον σημαντικό, διά την γυναίκα η μητρότης ξεκινάει την στιγμήν που πληροφορείται την εγκυμοσύνην και το συναίσθημα ενισχύεται όταν νιώσει για πρώτη φορά το έμβρυον να κινείται εντός της. Για τον άνδρα η πατρότης είναι κάτι που απορρέει πολύ αργότερα!»

«Κατάλαβα, μη συνεχίζετε! Όσο κομπιά κι αν το πείτε, το αποτέλεσμα δεν αλλάζει! Τον απογοήτευσα!»

«Χαριτίνη, παίρνεις επάνω σου ευθύνas που δεν σου αναλογούν, καλό μου παιδί!»

«Και να μην τις έπαιρνα, μητέρα, πολύ φοβούμαι ότι μου τις αποδίδουν οι άλλοι! Πάντως θα ήθελα να σας ζητήσω συγγνώμη για όσα μου διέφυγαν προηγουμένως. Λησμόνησα ποια είσθε και πού απευθύνομαι!»

«Εκείνη την στιγμήν, Χαριτίνη μου, απευθυνόσουν απλώς εις μία γυναίκα και όχι εις την πεθεράν σου! Και θεωρώ ιερή την κατά κάποιον τρόπον εξομολόγησίν σου. Λυπάμαι ειλικρινώς που μεταξύ εσού και του υιού μου δεν ανεπτύχθη ένα αίσθημα αμοιβαίας αγάπης και εκτιμήσεως, όπως κατανοώ ότι παρόμοιες συζητήσεις σε φέρνουν εις δύσκολον θέσιν γι' αυτό και δεν θα τις επαναλάβουμε, παρά μόνο εάν το ζητήσεις εσύ! Εγώ θα προσεύχομαι διά το καλύτερον!»

Όσες προσευχές κι αν έκανε όμως η Ρουμπίνη, δεν εισακουστήκαν. Το ζευγάρι έπεσε σε ακόμη μεγαλύτερη αποξένωση. Η Χαριτίνη αφοσιώθηκε στο μωρό της με την απελπισία ενός γονιού που ξέρει ότι το δώρο που κρατάει στην αγκαλιά του θα του το αρπάξουν γρήγορα και βίαια σε ανύποπτο χρόνο. Αρνήθηκε να προσλάβουν γκουβερνάντα, δεν επέτρεψε να πάρουν μακρiά της το μωρό, έφερε την κούνια του δίπλα στο κρεβάτι της και ακόμη και μέσα στον ύπνο της το χέρι της αναζητούσε το

αδύνατο κορμάκι για να το χαϊδέψει. Κατά τη διάρκεια της νύχτας ξυπνούσε και με τρυφερότητα έπαιρνε το γιο της αγκαλιά για να τον φιλήσει, δεν ήθελε να αισθανθεί στιγμή μόνος του. Κι εκείνος, νιώθοντας την αγάπη αυτή, πάλευε με όλες του τις δυνάμεις για να κρατηθεί.

Κανένας δεν πίστευε, και πολύ περισσότερο οι ίδιοι οι γατροί, ότι ο γιος του Ροβέρτου και της Χαριτίνης έκλεινε ήδη ένα χρόνο ζωής. Ο καθηγητής που εξέτασε τον μικρό επιβεβαίωσε τη νοητική υστέρηση αλλά ούτε και εκείνος ήταν σε θέση να πει πόσο βαριά θα ήταν. Θα το διαπίστωναν εν καιρώ, αυτό μόνο μπόρεσε να τους πει. Ο καρδιολόγος που κάλεσαν ήταν περισσότερο κατηγορηματικός στις δυσοίωνες προβλέψεις του. Όταν, πριν φύγει, τους συνέστησε να βαπτίσουν τον μικρό όσο πιο γρήγορα μπορούσαν, κατάλαβαν ότι δεν του έδινε παρά λίγες εβδομάδες ζωής. Η Χαριτίνη, σε μια σπάνια έξαρση δυναμικότητας, απαίτησε η βάπτιση να γίνει σε στενό οικογενειακό κύκλο και παρακάλεσε την πεθερά της να γίνει η νονά και να δώσει όποιο όνομα ήθελε εκείνη στο παιδί. Όσο κι αν επέμεινε ο Ροβέρτος για το αντίθετο, η μητέρα του έδωσε στον εγγονό της το όνομα του άντρα της, γεγονός που εξέπληξε τη Χαριτίνη. Τηρώντας τα έθιμα της εποχής, παρέμεινε σπίτι και περίμενε τα παιδιά, που, τρέχοντας, μόλις άκουσαν το όνομα από τη νονά, έσπευσαν να της το ανακοινώσουν, προσδοκώντας το κέρασμά τους. Η Χαριτίνη έκανε το καθήκον της και όταν επέστρεψαν στο σπίτι με το μωρό, φίλησε την πεθερά της συγκινημένη. Ήταν η μόνη που αποδέχτηκε εκείνο το μωρό σαν απόγονο των Σαλβάνων. Ο Ροβέρτος ήταν φανερά εξαγριωμένος τόσο με τη γυναίκα του όσο και με τη μητέρα του. Ίσως αν δεν αντιμετώπιζε την οργή της Ρουμπίνης και τις απειλές της, να μην έκανε τον κόπο να παραστεί καν στο μυστήριο που του φαινόταν εντελώς περιττό.

Το ίδιο βράδυ, έφυγε για να συναντήσει το φίλο του που τον

περίμενε στο σπίτι του. Από το ύφος του ο Ρένος αντιλήφθηκε την κατάσταση στην οποία βρισκόταν και τον άφησε να εκδηλώσει το μένος του, ασχέτως αν διαφωνούσε με όλη αυτή την άρνηση που διακατείχε τον Ροβέρτο.

«Είναι αδιανόητο αυτό που έκανε η μητέρα μου!» ξέσπασε μετά την πρώτη γουλιά από το ακριβό κονιάκ. «Έδωσε το όνομα του πατέρα μου εις ένα μωρό που πολύ σύντομα θα πεθάνει, και επιπλέον είναι φανερό τοις πάσι ότι είναι χαζό! Το όνομα του Λορέντζου Σαλβάνου εις ένα καχεκτικό καθυστερημένο! Δεν ξέρω αν θα της το συγχωρήσω! Μου προκαλεί αποτροπιασμό και μόνον η σκέψις!»

«Φίλε μου, όσο κι αν θέλω να σου συμπαρασταθώ αυτή τη στιγμή, όσο κι αν επιθυμώ να σε αφήσω να εκφράσεις ελεύθερα τα συναισθήματά σου, νομίζω ότι υπερβαίνεις τα όρια...»

«Μη με δαιμονίζεις κι εσύ! Δεν δύναμαι να αποδεχθώ ότι εγώ, ο Ροβέρτος Σαλβάνος, έχω απόγονο ένα άχρηστο, ζαβό πλάσμα! Δεν μπορείς να με εννοήσεις; Ντρέπομαι και να κυκλοφορήσω ακόμη εις τους κύκλους μας! Όλοι, όταν κάνουν υιόν, ημπορούν να υπερηφανεύονται! Εγώ διά ποίο μπορώ να ομιλήσω; Γνωρίζεις ότι αισθάνομαι τα βλέμματα του οίκτου να με αγγίζουν και τρέπομαι εις άτακτον φυγήν; Δεν θέλω όμως ούτε και εις την οικίαν μου να ευρίσκομαι! Μου είναι δυσβάστακτο ν' αντικρίζω καθημερινώς την μόνην που ευθύνεται για την σημερινήν κατάστασιν! Την σύζυγόν μου!»

«Ροβέρτο, σύνελθε! Επιβάλλεται να ανασυγκροτήσεις τον ίδιο σου τον εαυτόν! Η σύζυγός σου δεν έχει ευθύνη και το γνωρίζεις! Ή, αν προτιμάς, δεν έχει την αποκλειστικήν ευθύνην! Συνεισφέρεις κι εσύ εις την δημιουργίαν του τέκνου σου, από το οποίο στερείς την στοργήν που του οφείλεις!»

«Τίποτα δεν του οφείλω! Και που διαμένει μαζί μας είναι πολύ!»

«Ροβέρτο, μη προτρεχέτω η γλώσσα της διανοίας! Είσαι σί-

γυρος ότι η καταγωγή σου είναι από την Κέρκυρα και όχι από την Λακωνία;»

«Ποία η σχέση της καταγωγής μου εις την συζήτησίν μας;»

«Μα μόνο οι αρχαίοι Σπαρτιάται πετούσαν εις τον Καιάδα τα μη αρτιμελή νεογνά τους!»

«Και πολύ ορθά έπρατταν! Μα σκέψου δι' ολίγον, σε παρακαλώ! Εις την υποθετικήν περίπτωσιν που αυτό το παιδί είχε ζωή, τι θα γινόταν εις το μέλλον; Θα ημπορούσε να νυμφευθεί; Ν' αφήσει πίσω του απογόνους που θα συνέχιζαν το όνομά μου; Επομένως είναι ή δεν είναι άχρηστη η παρουσία του εις την γην;»

«Ροβέρτο, είσαι πολύ σκληρός, για να μην πω απάνθρωπος!»

«Μου επαναλαμβάνεις όσα και η μητέρα μου δεν κουράσθηκε να μου λέγει από την αποφράδα ημέρα της γέννησης αυτού του παιδιού! Για να μην θυμηθώ την σχέση που έχει αναπτύξει εις τα καλά καθούμενα με την νύφη της! Ομιλεί με τοιούτον θαυμασμόν και σεβασμόν που, σε διαβεβαιώ, μου έρχεται ανακάτωσις!»

«Αγαπητέ μου, χωρίς να θέλω να σε εξαργιώσω, νομίζω ότι πρέπει εσύ ν' αντιληφθείς το λάθος σου και να μετανοήσεις!»

«Και τούτο το λες διά να μην εξαργιωθώ; Σε πληροφορώ, λοιπόν, ότι μόλις το επέτυχες!»

«Είναι ίσως προτιμότερο ν' αλλάξουμε θέμα συζητήσεως, δεδομένου ότι δεν πρόκειται να συμφωνήσουμε, και επιπλέον προβλέπω ότι θα χαλάσουμε τας καρδιάς μας και είναι το τελευταίο που επιθυμώ! Θέλω να πιστεύω ότι εν καιρώ θα υπάρξει μεταστροφή των συναισθημάτων σου και προς την σύζυγόν σου και προς τον υιόν σου!»

«Τώρα θα σ' το πω χυδαισί: Με αυτό το πλευρό να κοιμάσαι, αγαπητέ!»

Σε τίποτα δεν παρεξέκλινε ο Ροβέρτος στο διάστημα που ακολούθησε. Απέφευγε να βρίσκεται στο σπίτι του χωρίς καν να βρίσκει δικαιολογίες· η ώρα του φαγητού ήταν για κείνον μαρ-

τύριο, διότι η Χαριτίνη είχε πάντα στην αγκαλιά της το γιο της που μόνο εκεί ησύχαζε. Όσο μεγάλωνε, το μόνο που έβγαινε από το στόμα του ήταν παράξενες κραυγές που σε τίποτα δε θύμιζαν τους συνηθισμένους ήχους που αφήνει ένα μωρό και που προκαλούν τρυφερά χαμόγελα. Ο μικρός Λορέντζος, όταν έκλαιγε, ακουγόταν μια στριγκιά, ραγισμένη φωνή, που προκάλούσε στον Ροβέρτο αισθήματα αποτροπιασμού. Τα χαρακτηριστικά του αλλοιώνονταν αμέσως και το βλέμμα του πλημμύριζε από την τάση φυγής που διακατείχε και τον ίδιο. Απέφρευγε και να κοιτάζει προς το μέρος όπου καθόταν η Χαριτίνη και το μωρό, έκανε φιλότιμες προσπάθειες να συζητάει αδιάφορα με τη μητέρα του και να παραβλέπει το γεμάτο επιτίμηση βλέμμα της. Η Χαριτίνη απευθυνόταν μόνο στην πεθερά της, αδιαφορώντας κι εκείνη για τον άντρα της. Η συμπεριφορά του προς το μωρό είχε δώσει τη χαριστική βολή πια στη σχέση τους. Δεν μπορούσε ούτε να τον βλέπει, ο ήχος της φωνής του την ενοχλούσε και πλέον στα μάτια της καθρεφτιζόταν η δυσφορία της. Ήταν όμως εντυπωσιακή η αλλαγή της, κάθε φορά που κοιτούσε το παιδί της. Το χαμόγελό της έμοιαζε με ήλιο του μεσημεριού, δυνατό, αστραφερό, εκτυφλωτικό. Ο μικρός αμέσως γαλήνευε κι ένα στραβό χαμόγελο σχηματιζόταν στα χείλη του, που ήταν ίδια με τα δικά της. Όσο μεγάλωνε, όμως, εκτός από αυτή τη μικρή λεπτομέρεια, ήταν φανερό πως θα γινόταν ίδιος ο πατέρας του. Το χνούδι στο κεφαλάκι του έγινε μαύρο, τα μάτια του σκοτεινά σαν του Ροβέρτου, το σχήμα του προσώπου του όλο γωνίες και αυτό. Η Ρουμπίνη κοιτούσε τον εγγονό της και αναστέναζε κι εκείνη, κρυφά όμως από τη Χαριτίνη. Πόσο διαφορετικά θα ήταν τα πράγματα, αν... Πόσο ευτυχισμένος θα αισθανόταν ο γιος της γι' αυτή την ομοιότητα! Ίσως να ερχόταν και πιο κοντά με τη γυναίκα του που θα του είχε χαρίσει ένα γιο να καμαρώνει και να τον επιδεικνύει, περήφανος για τον Λορέντζο Σαλβάνο. Μετά συνερχόταν, σταύρωνε το παιδί και

έστρεφε τα μάτια στον ουρανό για να ζητήσει συγγνώμη από τον Θεό για τη βλασφημία της. Ο μικρούλης ήταν αυτός που ήταν, και το θέλημά Του ήταν να έρθει έτσι στον κόσμο.

Πεθερά και νύφη μοιράζονταν την ίδια αγάπη για το μωρό, και ήταν ίσως αυτή η αγάπη που το έκανε να συνεχίζει να ζει ενάντια στις προβλέψεις. Και ήταν αυτή η ίδια αγάπη που έφερε και τις δυο τους πιο κοντά, σαν να φύσηξε άλλος αέρας ανάμεσά τους και οι δεσμοί έγιναν πιο δυνατοί, η αγάπη αντάμωσε το σεβασμό της μίας για την άλλη. Όταν έφτασε να κλείσει ένα χρόνο ζωής, η Ρουμπίνη έφτιαξε η ίδια γλυκό και κέρασε όλο το προσωπικό για να το γιορτάσουν. Μόνο ο γιος της δεν καταδέχτηκε να φάει και το ύφος του ήταν ειρωνικό όταν έριξε το βλέμμα του προς το μέρος του γιου του, που αναπαυόταν όπως πάντα στην αγκαλιά της μητέρας του. Δεν πρόσεξε, όμως, το μίσος στα μάτια εκείνης, ούτε την αποστροφή της. Έφυγε για να συναντηθεί με τον Ρένο που τον περίμενε. Είχε ανακαλύψει ένα καινούργιο και πολλά υποσχόμενο στέκι για να περάσουν τη βραδιά τους.

M

*ε λένε Ντάτα... Χρόνια τώρα. Κοντεύω κι εγώ
να ξεχάσω πως κάποτε με βάφτισαν Αλεξάνδρα·
Αλεξάνδρα Σαλβάνου του Ροβέρτου και της Χαριτίνης.*

*Είμαι ένοχη για όλα τα αμαρτήματα που μπορούν να μου καταλο-
γίσουν η Εκκλησία ή η Αστυνομία, κι όμως δεν αισθάνομαι ένοχη
για τίποτα. Όλα ήρθαν φυσιολογικά στο δρόμο μου ή σ' εμένα
φάνηκε έτσι. Δεν πέρασε καν από τη σκέψη μου ότι μέσα μου
γεννιόταν πρώτα το κακό, μετά το χειρότερο, και ποτέ το καλό.*

*Γεννήθηκα πολύ όμορφη και αυτό ήταν ακόμη ένα όπλο, μια
αόρατη παγίδα για τα υποψήφια θύματά μου. Κανένας δεν
περιμένει η όψη ενός αγγέλου να κρύβει με τέτοια μαεστρία
τη μαύρη ψυχή ενός σατανά που είναι ταγμένος να σκορπά
το θάνατο και τον όλεθρο. Τσως μάλιστα ο θάνατος, που τόσο
εύκολα αποφάσιζα για κάποιους, να ήταν λύτρωση, κάθαρση,
εξαγνισμός.*

*Εχθρούς... Μόνο τέτοιους έκανα στη ζωή μου. Φίλους δεν απέ-
κτισα ποτέ, αλλά δεν αισθάνθηκα και ποτέ την έλλειψή τους.
Η φιλία ήταν για μένα αδυναμία, ένα όπλο στα χέρια του αντι-
πάλου, και δεν ήμουν από αυτές που έδιναν τέτοια περιθώρια,
κι ούτε ήθελα περιττά βάρη.*

*Με ζένε Ντάτα. Ζω σε έναν άγχο κόσμο,
που μόνη μου έφτιαξα, με δικούς μου νόμους.
Με ζένε Ντάτα και δε μετανιώνω...*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-829-9

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 12448

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η